

N:o 132.

Ank. till Riksd. kansli den 8 maj 1908, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse till Lidköpings stad af den kyrkoherden i Lidköpings pastorat på lön anslagna åkerjord. (I. A.)

Uti en den 9 april innevarande år till Riksdagen aflåten, till statsutskottet för förberedande behandling öfverlämnad proposition (n:o 199) har Kungl. Maj:t under åberopande af bilagda utdrag af protokollet öfver ecklesiastikärenden för samma dag föreslagit Riksdagen medgifva, att Lidköpings stad måtte mot en årlig ersättning till kyrkoherden i Lidköpings pastorat af 1,200 kronor få förvärfva den kyrkoherden på lön anslagna åkerjord till dess nuvarande areal med den inskränkning, som betingades af den Lidköpings församling genom kungl. bref den 17 maj 1907 medgifna rätt till viss del af området.

I detta ärende har departementschefen till förberörda statsrådsprotokoll anført följande.

»Genom lönerogleringsresolution den 9 december 1864 bestämdes, att kyrkoherden i Lidköpings pastorat skulle åtnjuta, bland annat, den honom dittills anslagna stadsjord jämte boställshus med trädgård.

Vid sammanträde med drätselkammaren i Lidköping den 22 februari 1906 väcktes emellertid förslag, att drätselkammaren måtte ingå till stadsfullmäktige med hemställan om vidtagande af sådana åtgärder, att denna jord

snarast möjligt kunde af staden få öfvertagas mot vederlag till boställsinnehafvaren. Till stöd härför åberopades, att den del af kyrkoherdeboställets jord, som låg närmast staden, vore synnerligen lämplig för bebyggande samt att förslag till ny stadsplan, som omfattade äfven detta område, inom kort komme att föreläggas stadsfullmäktige. Enligt hvad vid sammanträdet upplystes, hade boställshafvaren icke något att erinra mot en sådan anordning, såvida staden på en gång öfvertog samtliga till bostället hörande åkerlyckor. Förslaget bifölls af drätselkammaren; och uti yttrande, som med anledning häraf infordrades från boställsinnehafvaren, förklarade denne, att han ansåg stadens öfvertagande af nämnda jord vara under vissa villkor för boställsinnehafvaren förmånligt, samt att han för sin del vore villig att därtill gifva sitt bifall under den förutsättning, att i ersättning för nämnda jord af staden tillerkändes honom 1,200 kronor årligen. Vid kyrkostämman den 11 september 1906 beslöt församlingen att instämma i drätselkammarens förslag, samt att ersättningen till indelningshafvaren skulle utgå i form af årlig afgäld med ett belopp af 1,200 kronor.

Efter uppdrag af stadsfullmäktige föranstaltade drätselkammaren om värdering genom landtmätare af ifrågavarande åkerjord och en därå befintlig ladugård. Vid denna förrättning, som påbörjades den 14 juni och afslutades den 8 juli 1907, uppskattades åkerjorden med en areal af 11 hektar 11 ar 92 kvadratmeter — däraf å hemjorden belöpte 5 hektar 67 ar 13 kvadratmeter, å åkerlyckan vid Skaravägen 82 ar 98 kvadratmeter, å åkern vid Lidåkersgatorna 2 hektar 37 ar 54 kvadratmeter samt å åkern vid skogen 2 hektar 24 ar 27 kvadratmeter — till 22,981 kronor 92 öre, hvarjämte nyttjanderätten till ladugårdsbyggnaden uppskattades till 400 kronor; och föreslugo förrättningsmännen, att Lidköpings stad till pastor i Lidköpings församling såsom innehafvare af kyrkoherdebostället därstädes skulle såsom vederlag för den afträdda jorden med ladugård årligen utbetala en ersättning, motsvarande räntan å nyssnämnda två belopp, sammanlagdt utgörande 23,381 kronor 92 öre, beräknad efter, men ej understigande fem procent.

Vid sammanträde den 30 augusti 1907 beslöto stadsfullmäktige för sin del att mot en årlig afgäld af 1,200 kronor för stadens räkning öfvertaga ifrågavarande åkerjord och ladugård.

Sedermere hafva stadsfullmäktige uti underdånig ansökning den 10 september 1907, hvilken tillstyrkts af magistraten i Lidköping, anhållit om nådig fastställelse å nyssnämnda beslut.

Af de myndigheter, som hörts i ärendet, har domkapitlet i Skara tillstyrkt afsöndring af den ifrågavarande jorden mot ersättning efter värdering i

laga ordning, samt Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Skaraborgs län anfört, att, då någon anmärkning mot den skedda värderingen af jorden, såvidt handlingarna utmärkte, icke förekommit, befallningshafvanden icke hade något att erinra mot nådigt bifall till stadsfullmäktiges förevarande framställning.

Kammarkollegium har likaledes förklarar sig icke hafva något att erinra mot bifall till den gjorda ansökningen. Kollegium har därvid erinrat, att enligt prästlöneregleringskommitténs tabeller för ecklesiastikåret 1896—1897 afkomsten af den kyrkoherden anslagna stadsjorden utgjorde 625 kronor, samt i öfrigt beträffande kyrkoherdeboställets tillkomst och natur åberopat ett af kammararkivet den 7 mars 1907 afgifvet, i annat ärende till Eders Kungl. Maj:t ingifvet memorial.

Jag tillåter mig här att redogöra för det hufvudsakliga innehållet i berörda memorial. Enligt detsamma är Lidköpings kyrkoherdeboställe beläget i den s. k. gamla staden, som leder sitt ursprung från medeltiden. De äldsta underrättelserna om bostället, som påträffats, härleda sig från beskrifningen till en karta öfver Lidköping af år 1687, däri det heter, bland annat: »Prästegården hafver Egor Probste Lyckor 2:ne stycken wedh Hambn altidh hördt under Prästegården.» Om sättet för kyrkoherdeboställets tillkomst har intet kunnat utrönas. Stadens i behåll varande privilegier skola härutinnan icke lämna någon vägledning, enär däri ingenting nämnes om den jord, som möjligen blifvit staden donerad. År 1860 blef stadens begravningsplats utvidgad genom ägoutbyte från, bland annat, pastors löningsjord, hvilket ägoutbyte fastställdes af rådstufvurätten i Lidköping den 16 januari samma år. Kyrkoherdens löningsjord angafs vid löneregleringen den 9 december 1864 till 18 tunnland och i 1905 års taxeringslängd upptogs den till 1024,19 ar.

Det torde i detta sammanhang böra erinras, att fråga om upplåtelse till staden af viss mindre del utaf ifrågavarande löningsjord nyligen varit underställd Kungl. Maj:ts pröfning. Genom nådigt bref den 17 maj 1907 medgaf nämligen Kungl. Maj:t på därom gjord underdånig framställning, att från kyrkoherdebostället i Lidköping fick för utvidgning af Lidköpings församlings begravningsplats upplåtas ett område om 10 ar 44 kvadratmeter att af församlingen med nyttjanderätt innehafvas mot viss årlig afgäld, så länge området för sagda ändamål användes och laga hinder ej mötte.

Den jord, hvarom i förevarande ärende är fråga, synes vara af den beskaffenhet, att densamma, jämlikt 114 § regeringsformen och prästerskapets privilegier af den 16 oktober 1723, icke kan till Lidköpings stad öfverlåtas, på sätt nu blifvit ifrågasatt, utan Riksdagens och kyrkomötets bifall. Ena-

handa uppfattning gjorde sig gällande år 1893 i fråga om en liknande upplåtelse af den kyrkoherden i Gäfle stad anslagna åker eller vretjord.»

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarand proposition.

Stockholm den 8 maj 1908.

På statsutskottets vägnar:

P. PEHRSON.
